

Oppilaitosten kestävän kehityksen kriteerit

ARVIOINNIN ALUE	KRITEERIT
1. SUUNNITTELU	
Arvot	1 Kestävä kehitys sisältyy koulun arvoihin. Henkilöstö ja oppilaat tuntevat arvojen merkityksen koulun toiminnassa ja arvoista on viestitty sidosryhmille.
Lakisääteiset vaatimukset	2 Koulu on tietoinen toimintaansa koskevista, kestävän kehityksen eri osa-alueisiin liittyvistä säännöksistä ja määräyksistä. Henkilöstö tuntee vastuualueisiinsa liittyvien säännösten ja määräysten merkityksen koulun toiminnassa. 3 Koululla on ajantasaiset, lakisääteiset kestävään kehitykseen liittyvät kartoitukset, ohjelmat ja suunnitelmat, joiden sisältöä on käsitelty henkilöstön ja oppilaiden kanssa.
Organisaatio ja resurssit	4 Koululla on kestävän kehityksen ryhmä tai muu työryhmä, joka koordinoi ja arvioi koulun kestävän kehityksen työtä ja tiedottaa koulu yhteisöä sen tavoitteista ja etenemisestä. Ryhmässä on mukana johdon, henkilöstön ja oppilaiden edustajia. 5 Kestävän kehityksen työllä on määritellyt vastuut ja tarvittavat resurssit. Johto kannustaa ja luo edellytyksiä henkilöstön ja oppilaiden yhteisölliseen kestävän kehityksen toimintaan. 6 Henkilöstöllä on riittävä kestävän kehityksen asioiden hallintaan sekä kestävän kehityksen opetuksen sisältöihin ja menetelmiin liittyvä osaaminen.
Kestävän kehityksen ohjelma	7 Koululla on kestävän kehityksen ohjelma tai muu toimintasuunnitelma, joka sisältää tavoitteet ja toimenpiteet koulun valitsemien kestävän kehityksen teemojen *) edistämiseksi opetuksessa ja toimintakulttuurissa. Henkilöstö ja oppilaat osallistuvat teemojen valintaan ja ohjelman suunnitteluun.
Opetuksen suunnittelu	8 Kestävä kehitys on yhdistetty koulun opetussuunnitelmaan ja opetuksen toteutukseen. Kestävän kehityksen opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tehdään yhteistyötä opettajien kesken sekä opettajien ja muun henkilöstön välillä. 9 Opetuksessa hyödynnetään kestävän kehityksen eri osa-alueisiin liittyvää ajantasaista oppimateriaalia. 10 Kestävän kehityksen opetuksessa tehdään yhteistyötä ulkopuolisten toimijoiden kanssa tai koulu osallistuu kestävän kehityksen hankkeisiin.

*) Koulu valitsee vuosittain alla olevasta taulukosta yhden tai useamman teeman, joihin liittyen se suunnittelee kestävän kehityksen ohjelman tavoitteet ja toimenpiteet. Teemojen toteutus voi tapahtua myös esimerkiksi Vihreä lippu -ohjelman toimintasuunnitelman puitteissa. Koulun hakiessa sertifikaattia teemojen toteutumista arvioidaan koulun valitsemien **yhteensä viiden teeman** osalta, joista vähintään kaksi tulee valita ekologisen ja taloudellisen kestävyden teemoista ja kaksi sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden teemoista. Yksi teemoista voi olla oma teema. Osa teemoista mahdollistaa useiden kestävän kehityksen osa-alueiden käsittelyn.

Ekologinen ja taloudellinen kestävyys	Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys
<ul style="list-style-type: none"> Vastuulliset hankinnat ja kestävä kulutus (myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys) Jätteen synnyn ehkäisy ja kierrätys Energia ja vesi Kuljetukset ja liikkuminen Koulurakennuksen ja pihaympäristön hoito ja ylläpito Ravinto ja terveys (myös sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys) Oma teema (ekologinen/taloudellinen kestävyys) 	<ul style="list-style-type: none"> Turvallisuus koulussa ja koulumatkalla Henkilöstön ja oppilaiden hyvinvointi Kiusaamisen ja syrjäytymisen ehkäisy Oppilashuolto ja muu oppimisen tuki Kulttuuriympäristö, tavat ja perinteet Monikulttuurisuus ja kansainvälisyys Oma teema (sosiaalinen/kulttuurinen kestävyys)



ARVIOINNIN ALUE	KRITEERIT
2. TOTEUTUS	
Kestävän kehityksen teemat	
<i>Teemojen toteuttaminen</i>	11 Koulun valitsemat vuosittaiset teemat ja kestävän kehityksen ohjelman toimenpiteet toteutuvat opetuksessa ja toimintakulttuurissa. Eri henkilöstöryhmien edustajat ja oppilaat osallistuvat toimintaan.
<i>Toimintatapojen vakiinnuttaminen</i>	12 Koulu on vakiinnuttanut valitsemiinsa kestävän kehityksen teemoihin liittyviä vaikuttavia toimintatapoja pysyväksi osaksi opetusta tai toimintakulttuuria.
<i>Verkottuminen</i>	13 Koulu tiedottaa teemoihin liittyvästä toiminnasta sidosryhmiään ja toteuttaa teemoihin liittyvää yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa.
Opetus	
<i>Tiedolliset valmiudet</i>	14 Opetus lisää tietoa ekologisesta, sosiaalisesta, kulttuurisesta ja taloudellisesta ympäristöstä, kestävän kehityksen kysymyksistä ja vaikuttamisen mahdollisuuksista.
<i>Ajattelun taidot</i>	15 Opetus antaa valmiuksia ymmärtää kestävän kehityksen kysymysten moniulotteisuutta ja niiden syy-seuraussuhteita sekä luonnon, teknologian, talouden ja yhteiskunnan toimintaa ja niissä tapahtuvia muutoksia. 16 Opetus kehittää kykyä etsiä, arvioida ja tulkita kestävään kehitykseen liittyvää tietoa, ja antaa valmiuksia ihmisen toiminnan ja oman elämäntavan kriittiseen arviointiin sekä valintojen ja vaihtoehtoisten ratkaisujen tarkasteluun. 17 Opetus tukee henkilökohtaisten merkitysten ja oman ympäristösuhteen syventämistä ja antaa valmiuksia tulevaisuutta koskevien visioiden tuottamiseen ja kestävän elämäntavan rakentamiseen.
<i>Toiminnan taidot ja kokemukset</i>	18 Koulu hyödynnetään kestävän kehityksen oppimisympäristönä, joka mahdollistaa kestävien toimintatapojen harjoittelun koulutyön arjessa ja opetuksen yhteydessä. 19 Oppimisympäristöinä käytetään luontoa, rakennettua, sosiaalista, taloudellista ja kulttuurista ympäristöä, joissa tarjotaan oppilaille monipuolisia kokemuksia ja elämyksiä sekä mahdollisuuksia ympäristön ilmiöiden havainnointiin ja tutkimiseen. 20 Koulu tarjoaa oppilaille aitoja osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia oppilaiden ikäkauteen soveltuvilla tavoilla. Opetukseen sisältyy osallisuushankkeita lähiympäristössä tai paikallisyhteisössä.
<i>Opetusmenetelmät ja oppimispolku</i>	21 Kestävän kehityksen opetuksessa käytetään oppilaita aktivoivia, osallistavia ja yhteisöllisyyttä tukevia opetusmenetelmiä. 22 Kestävän kehityksen opetus toteutuu luokka-asteelta toiselle etenevänä suunnitelmallisena oppimispolkuna.
3. SEURANTA, ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN	
Kestävän kehityksen arviointikäytäntö	23 Koulu seuraa ja arvioi kestävän kehityksen ohjelman tavoitteiden toteutumista, kestävän kehityksen opetuksen toteutusta ja oppimistuloksia sekä kestävän kehityksen asioiden tilaa koulun toimintakulttuurissa.
Toiminnan kehittäminen ja raportointi	24 Henkilöstö ja oppilaat osallistuvat arviointitiedon käsittelyyn ja sitä hyödynnetään kestävän kehityksen ohjelman päivittämisessä sekä opetuksen ja toimintakulttuurin kehittämisessä. Koulu raportoi sidosryhmilleen kestävän kehityksen työn tuloksista.